

ponad 1000 artykułów i dwa tysiące nasadzeń roślin dla około 250 ogrodów. Duże znaczenie dla tworzenia projektów ogrodów miała współpraca pomiędzy Gertrude Jekyll i Edwinem Lutyensem. Znalazło to wyraz we wspólnym ich domu w Munstead Wood, gdzie wystąpiła charakterystyczna różnorodność rozwiązań ogrodniczych. Dzięki swojej pracy stała się G. Jekyll niejako „pomnikiem narodowym”. Traktowała ona ogród nie jako ostateczne rozwiązanie, ale jako proces, gdzie występują także błędy podczas projektowania. Przy tym każdy ogród powinien mieć swój swoisty charakter – „własną osobowość”. Najbardziej znaną, i godną uwagi rabatą bylinową, jest rabata w Munstead Wood, która ma 60 m długości i 4,3 m szerokości, ograniczona wysokim murkiem. Przy tym poszczególne części rabaty posiadają rośliny w różnych barwach. G. Jekyll zaprojektowała także wiele formalnych ogrodów. W ogrodach tych uprawia się wiele charakterystycznych roślin m.in. fuksje, santoliny, magnolie, róże.

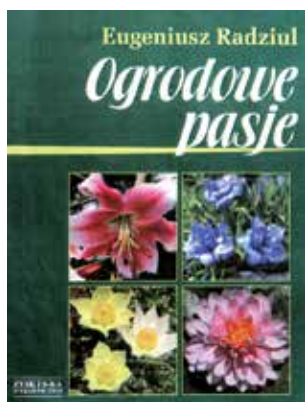
Rośliny drzewiaste stanowią zawsze szkielet ogrodu, przy tym wartość ozdobną posiadają kwiaty, liście, a nawet gałęzie i pnie. Ulubione przez G. Jekyll były także ogrody

o charakterze naturalnym, a także ogrody leśne. Charakterystyczne są tutaj buki, brzozy, narcyzy, hosty. Charakterystyczne było wykorzystanie przez G. Jekyll przeciwieństwa pomiędzy obszarami słonecznymi i cienistymi. Na obszarach cienistych charakterystyczne były ciemierniki (*Helleborus*), różaneczniki, epimedia, bodziszk, dzwonki, a w słońcu rosną dobrze echinopsy, jukki, krwawniki. Do ulubionych – przez G. Jekyll – roślin należą rośliny z szarymi i srebrzystymi liśćmi, rośliny z jasnozielonymi liśćmi (zwłaszcza paprocie), a także rośliny z żywymi barwami, oraz posiadające białe kwiaty i liście.

Książka R. Bisgrove’a „Ogrody Gertrudy Jekyll” stanowi niewątpliwie źródło cennych informacji o projektowaniu ogrodów. Zasluguje ona na zainteresowanie polskich czytelników, którzy mogą ją wykorzystać w praktyce wprowadzania angielskiej sztuki ogrodniczej. Postać Gertrude Jekyll należy niewątpliwie do najbardziej znanych angielskich projektantów ogrodów i znawców roślin.

Eugeniusz Kośmicki (Poznań)

Eugeniusz Radziul, **Ogrodowe pasje**. Poznań, 2009, Zysk i S-ka Wydawnictwo, ss. 469, ISBN 978-83-7506-307-3.

Eugeniusz Radziul należy do najbardziej znanych kolekcjonerów roślin i jest wytrawnym ich znawcą. Szczególnie dotyczy to roślin rzadkich i charakteryzujących się określonymi, osobliwymi cechami. Jest właścicielem ciekawego ogrodu w okolicach Rzepina, gdzie rośliny te pięknie się rozwijają a także autorem bardzo ciekawych książek ogrodniczych pt. „Skalniaki”, „Byliny” i „Rośliny cenne, rzadkie, poszukiwane”. Jest przy tym charakterystyczne, że E. Radziul w swoich książkach wykorzystuje własne wieloletnie bogate doświadczenia ogrodnicze, sam wykonuje wszystkie fotografie, a także opiera się na metodach ekologicznych stosując szeroko własne komposty.

W roku 2009 ukazała się w renomowanym poznańskim wydawnictwie Zysk i S-ka Wydawnictwo kolejna oryginalna książka zatytułowana „Ogrodowe pasje”. Książka ta jest skierowana, jak stwierdza E. Radziul, do mniejszych lub większych pasjonatów roślin i ogrodów. Znajduje się w niej ponad 400 barwnych fotografii roślin z wyczerpującymi opisami, dotyczącymi ich zastosowania w warunkach klimatycznych, charakterystycznych dla

Polski. Asortyment przedstawionych w książce roślin jest bardzo bogaty, obejmując: byliny, rośliny cebulowe, trawy i paprocie. Pierwsze, stosunkowo krótkie rozdziały: „Od autora”; „Do czytelnika”, a także „Ogrody i rośliny”, mają charakter wprowadzający. Znacznie bardziej obszerna jest podstawowa część książki, zawierająca rozdziały: „Rabaty”; „Skalniaki”; „Leśne zakątki”; „Ogrody naturalistyczne”; „Oczka, błotka, strumyki, obrzeża wód”; „Pergole i drabinki”. Książka zakończona jest skorowidzem nazw roślin, co znacznie ułatwia możliwość ich wyszukania. W komentarzu „Od autora” E. Radziul podnosi znaczenie ogrodów i uprawy roślin dla współczesnych ludzi. W jego ujęciu pasje ogrodnicze, podobnie zresztą jak pozostałe, rodzą się poniekąd poprzez charakterystyczną „infekcję” czy „zarażenie” psychiczne. Opisuje też swoją ponad 35-letnią drogę ogrodniczej pasji. W rozdziale „Do czytelnika” ostrzega przed bezkrytycznym wykorzystywaniem literatury ogrodniczej. Przykładowo, wiele roślin z Wysp Brytyjskich trudno jest uprawiać w Polsce, gdzie panuje zdecydowanie odmienny klimat. Ogrody i uprawiane w nich rośliny zależą od specyficznych warunków danego terenu, chociaż decydujące znaczenie posiadają tutaj pomysłowość i potrzeby samego właściciela. Stosowanie roślin wymaga jednak przynajmniej minimalnej wiedzy na temat roślin, przy tym autor książki zwraca szczególną uwagę na czynniki przyrodnicze, które stanowią podstawę typowych formacji ogrodniczych.

Istotne znaczenie w prawie każdym ogrodzie posiadają rabaty. Rabaty te mogą mieć bardzo różnorodny charakter. Niesposób wymienić tutaj wszystkich roślin omawianych przez autora książki. Wydaje się jednak, że na wymienienie zasługują: zimowity (*Colchicum*), jeżowka purpurowa (*Echinacea purpurea*) z licznymi nowymi odmianami, ciekawe gatunki mikołajków (*Eryngium*), goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*), nowe odmiany słoneczniczków (*Heliopsis helianthoides* var.

scabra), bardzo popularne obecnie żurawki (*Heuchera*), kosańce bródkowe, liczne gatunki lilii, narcyzy ogrodowe, piwonie chińskie z wieloma odmianami (*Paeonia lactiflora*), floksy plamisty i wiechowaty (*Phlox maculata* i *P. paniculata*), odmiany trzykrotki Andersa, czy wiosenne tulipany ogrodowe.

Ważną część ogrodów stanowią skalniaki, które nadsłaniają fragmenty górskiego krajobrazu stanowiąc miejsce dla uprawy wielu cennych roślin. Bogactwo możliwych do uprawy roślin jest wprost zdumiewające m.in. himalajska naradka *Androsace lanuginosa*, oryginalny zawilec *Anemone obtusiloba*, aster z Kolorado (*Aster coloradoensis*), niezwykle atrakcyjna berkheja purpurowa (pochodząca z Afryki), kilka interesujących gatunków dziewięsiśłów (*Carlina*), niedawno wprowadzona do uprawy *Cotula hispida*, liczne gatunki i odmiany krokusów, mikołajki, liczne gatunki szachownic (*Fritillaria*), górskie goryczki (*Gentiana*), oman wąskolistny (*Inula ensifolia*), narcyzy botaniczne, ciekawe odmiany sasane (*Pulsatilla*), bardzo kolorowe tulipany botaniczne.

W cienistych ogrodach można tworzyć charakterystyczne leśne zakątki. Przy tym należy nadać podłożu leśny charakter. W tym celu konieczne jest wzbogacenie gleby w kompost. Można tutaj wymienić anemonopsis wielkolistny (*Anemonopsis macrophylla*), kopytnik, paproć języcznik zwyczajny z ciekawymi odmianami (*Asplenium scolopendrium*), okazałą lilię himalajską sięgającą do 2-4 m (*Cardiocrinum giganteum*), ciemiernik wschodni z licznymi odmianami (*Helleborus orientalis*), liczne odmiany funkii z ozdobnymi liśćmi i kwiatostanami (*Hosta*), trójsklepka *Tricyrtis*. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się ogrody naturalistyczne określane jako działki ekologiczne. Należą tutaj m.in. kłosowiec (*Agastache*), aster wrzosolistny (*A. ericoides*), boemeria (*Boemeria*) z ozdobnymi liśćmi, sadziec konopiasty i purpurowy (*Eupatorium*), bodziszek zwłaszcza z kolorowymi liśćmi, sł-

neczniki, ligularie, bardzo ozdobne trawy miskanty chińskie (*Miscanthus sinensis*), coraz bardziej popularne rdesty (*Polygonum*), rabarbary, mało znane jeszcze krwiściagi (*Sanguisorba*), a także ciemiężycy (*Veratrum*), a nawet ozdobne koniczyny.

Oczka, błotka, strumyki i obrzeża wód stają się coraz bardziej popularne w ogrodach. Co więcej, zbiornik wodny to często najbardziej pożądanym obiektem w ogrodzie, gdyż stwarza on specyficzny mikroklimat. Budowa oczka wodnego wymaga rozwiązania szeregu problemów, podobnie jak też wprowadzenie odpowiedniej roślinności. Współcześnie znanych jest wiele ciekawych roślin rosnących w zbiornikach wodnych, jak i na jego brzegach. Można tutaj wymienić m.in. mikołajek nadwodny (*Eryngium aquaticum*), bardzo dekoracyjną pstrolistkę sercowatą (*Houttuynia cordata*), kosańce mieczolistny i syberyjski (z wieloma cennymi odmianami), wiele odmian grzybienia ogrodowego, zwanego lilią wodną (*Nymphaea hybrida*). Na brzegach mogą być wykorzystane gatunki paproci długosza (*Osmunda*), natomiast w wodzie rosną także strzałki m.in. strzałka szerokolistna 'Plena' (*Sagittaria latifolia* 'Plena'). W ogrodzie nie może również zabraknąć pergoli i drabinek. E. Radziul przedstawia tutaj wiele ciekawych roślin m.in. aktinidię pstrolistną (*Actinida kolomikta*), powojniki wielokwiatowe (*Clematis*), a także powojniki botaniczne (*C. macropetala*, *C. viorna*, *C. viticella*), rzadko spotykane miesięcznik dahurski (*Menispermum dahuricum*) czy tlandiantę zwodną (*Thladiantha dubia*).

Podsumowując można stwierdzić, że książka Eugeniusza Radziula „Ogrodowe pasje” stanowi interesującą pozycję wydawniczą zarówno dla szerokiego grona miłośników roślin i ogrodów, jak i dla specjalistów z zakresu ogrodnictwa. Polecam tę ważną i istotną książkę botaniczno-ogrodniczą.

Eugeniusz Kośmicki (Poznań)

POLSKIE ELIMINACJE KONKURSU PRAC MŁODYCH NAUKOWCÓW UNII EUROPEJSKIEJ

15 stycznia 2010 r. odbyły się Polskie Eliminacje Konkursu Prac Młodych Naukowców Unii Europejskiej. Do finałów zakwalifikowano 16 prac badawczych.

Komitet Główny Olimpiady Biologicznej przesłał na konkurs 24 prace badawcze; 8 z nich zakwalifikowano do polskich eliminacji. 7 - otrzymało nagrody lub wyróżnienia.

Nagrody główne:

1. Jedną z trzech pierwszych nagród zdobył laureat XXXVIII Olimpiady Biologicznej - **Łukasz Sokolowski** za pracę „W jaki sposób żerują mrówki *Formica cinerea*”. Wyjazd na finały europejskie do Lizbony.
2. Jedną z trzech drugich nagród zdobył finalista

XXXVIII Olimpiady Biologicznej - **Kamil Witek** za pracę „Wpływ kierunku napływu przyjmowanego pokarmu na modyfikację kształtu sieci łownych pajaków - krzyżaka ogrodowego i nasosznika trzęsia”.

3. Jedną z czterech trzecich nagród zdobyła **Joanna Mróz** (uczestniczka zawodów II stopnia XXXVIII Olimpiady Biologicznej) za pracę „Wpływ sposobu omłotu na początkowy wzrost i rozwój nasion pszenicy Orkich”.

Wyróżnienie:

4. **Filip Tyliczszak** (finalista XXXVIII Olimpiady Biologicznej) za pracę „Skuteczność przydrożnej foliowej bariery w ochronie płazów”.